

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Nástroj pro zjišťování úrovně pedagogicko-psychologických kompetencí zaměstnanců ZČU a efektivity metod výuky

Tým vysokoškolské pedagogiky opakovaně diskutoval možnost vytvoření nástroje, který by byl pro vysokoškolské učitele vodítkem v oblasti hodnocení kvality výuky a impulsem pro zvyšování pedagogicko-psychologických kompetencí. Nakonec se členové týmu přiklonili k přípravě sebehodnoticího rámce profesních kvalit učitele na vysoké škole.

Tento rámec profesních kvalit učitele VŠ vznikl adaptací Rámce profesních kvalit učitele ZŠ, autorek Anna Tomková, Vladimíra Spilková, Michaela Píšová, Nataša Mazáčová, Tereza Krčmářová, Klára Kostková, Jana Kargerová. Uvedené autorky s adaptací souhlasily a projevíly zájem o rozvoj nástroje tímto směrem. Hlavním cílem tohoto nástroje je popis kvalit práce vysokoškolského učitele a podpora jeho profesního rozvoje. Model hodnocení kvality práce učitelů s oporou o tento rámec je zamýšlen jako základ systémového a dlouhodobého procesu rozvoje učitelů a kvality jejich výuky.

Rámec se dotýká osmi základních oblastí:

1. Plánování výuky
2. Prostředí pro učení
3. Procesy učení
4. Hodnocení práce studentů
5. Reflexe výuky
6. Spolupráce s kolegy
7. Rozvoj oboru, kterému se věnuji
8. Profesní rozvoj učitele

Jednotlivé oblasti jsou pak rozpracovány do dílčích položek.

Hodnoticí škála slouží učiteli v jeho učení a rozvoji dovednosti reflexe a sebereflexe. Hodnoticí škála je v procesu sebehodnocení a hodnocení prostředkem, ne cílem. Škála zahrnuje stupně n – a – b – c – d – e – f. Jsou ukazatelem toho, jak učitel profesní činnosti popsané v daném kritériu zvládá či se v nich dále rozvíjí v konkrétním období a kontextu.

n – Zvládání profesních činností popsaných v daném kritériu nelze hodnotit.

a – Zvládání profesních činností popsaných v daném kritériu na základní úrovni.

- b – Drobný pokrok ve zvládnání profesních činností popsanych v daném kritériu.
- c – Podstatný pokrok ve zvládnání profesních činností popsanych v daném kritériu.
- d – Standardní zvládnání profesních činností popsanych v daném kritériu.
- e – Další pokrok ve zvládnání profesních činností popsanych v daném kritériu.
- f – Vynikající zvládnání profesních činností popsanych v daném kritériu.

Nástroj je zpracován jako tabulka .xls. Níže jsou uvedeny všechny položky, které nástroj obsahuje a které vysokoškolský učitel při svém sebehodnocení výše uvedenou škálou zvažuje.

1. Plánování výuky	1.1 Mám jasně stanoveny cíle svého předmětu/ů (znalosti a dovednosti) ke kterým chci studenty dovést.
Učitel systematicky plánuje výuku, tj. co, jak a proč se mají studenti učit, vzhledem ke vzdělávacím cílům stanoveným sylabem daného předmětu a s ohledem na individuální možnosti a aktuální potřeby studentů.	1.2 Na základě cílů a konkrétních studentů volím přístupy a metody vyučování a učení.
	1.3 Promýšlím návaznost, komplexnost a provázanost učiva včetně mezipředmětových vazeb.
	1.4 Při plánování výuky vycházím z reflexe průběhu a výsledků předchozí výuky.
	1.5 Přizpůsobuji výuku (vzdělávací cíle, obsah, metody a organizaci učení) potřebám studentů.
	1.6 Plánuji, z čeho a jak poznáme (studenti i já), že jsme dosáhli stanovených cílů.
	1.7 Rozhoduji se o způsobu reflexe a hodnocení procesu a výsledků učení studentů.
2. Prostředí pro učení	2.1 Vyjadřuji studentům důvěru a pozitivní očekávání, podporuji jejich sebedůvěru a samostatnost (včetně jejich odpovědnosti za vlastní učení).
Učitel pro studenty vytváří prostředí, které: usnadňuje spolupráci mezi studenty (např. peer hodnocení, spolupráce na projektech, ...); podporuje sebedůvěru a samostatnost studentů (včetně jejich odpovědnosti za vlastní učení); vytváří cíleně prostor pro názory a diskusi; umožňuje studentům aktivní zapojení se do výuky.	2.2 Podporuji spolupráci mezi studenty (např. spolupráce na projektech, peer hodnocení, ...).
	2.3 Umožňuji studentům aktivní zapojení do výuky.
	2.4 Dávám studentům prostor pro vyjádření, naslouchám jim a poskytuji jim zpětnou vazbu; dbám na to, aby si studenti navzájem naslouchali navzájem.

	2.5 Zvládám zajistit dodržování dohodnutého řádu a pravidel chování a soužití ve výuce; při řešení jejich dodržování jednám rázně, důsledně, ale současně s důrazem na důstojnost a vzájemný respekt.
3. Procesy učení	3.1 Vedu výuku podle připraveného plánu, aktuálně reaguji na vývoj situace a na potřeby a možnosti studentů, neztrácím ze zřetele zaměření na stanovené cíle učení.
Učitel provazuje probíranou látku s dosavadními znalostmi a dovednostmi studentů; východiskem přemýšlení učitele jsou především studenti (jejich aktuální úroveň, jejich prekoncepty, jejich potřeby, jejich obtíže při učení); předkládá studentům látku především jako předmět k přemýšlení; vede studenty k odpovědnosti za vlastní učení a k samostatnosti	3.2 Využívám širokého spektra metod a forem práce s důrazem na aktivní učení studentů.
	3.3 Předkládám studentům látku především jako podnět k přemýšlení.
	3.4 Provazuji učivo s dosavadními znalostmi a dovednostmi studentů.
	3.5 Vedu studenty k odpovědnosti za vlastní učení.
	3.6 Komunikuji se studenty kultivovaně, jasně a srozumitelně.
4. Hodnocení práce studentů	4.1 Hodnotím procesy učení studentů - poskytuji jim průběžně popisnou zpětnou vazbu (hodnotím postup, míru úsilí, zájem, úroveň spolupráce apod).
Učitel hodnotí tak, aby svým hodnocením vedl studenty k porozumění vlastnímu učení a používá k tomu adekvátní formy hodnocení (včetně sebehodnocení a vzájemného hodnocení). Učitel svým hodnocením rozvíjí sebehodnocení studentů (využívá kritériálního hodnocení s kritérii, která jsou studentům známa). Hodnocení učitele směřuje k rozvoji kompetencí studentů (znalostí, dovedností, postojů a hodnot).	4.2 Hodnotím výsledky učení, tj. míru dosahování kompetencí (znalosti, dovednosti, postoje i hodnoty).
	4.3 Zprostředkovávám studentům předem kritéria hodnocení (případně jim umožňuji podílet se na jejich vytváření).
	4.4 Využívám různých forem hodnocení podporujících zejména vnitřní motivaci studentů k učení a k odpovědnosti za vlastní učení.
	4.5 Rozvíjím dovednost sebehodnocení a vzájemného hodnocení studentů s oporou o předem známá kritéria.
5. Reflexe výuky	5.1 Vyhodnocuji konkrétní důkazy o učení svých studentů (co konkrétně a v jaké míře se naučili).
Učitel sbírá informace o tom, jak učí, a tyto informace využívá k průběžnému zlepšování výuky a své práce.	5.2 Porovnávám to, co jsem si naplánoval (cíle výuky), s tím, čeho studenti skutečně dosáhli.
	5.3 Shromažďuji a využívám různé zdroje (výstupy z práce studentů), které mi

	pomáhají reflektovat efektivitu mé výuky.
	5.4 Vyhodnocuji vliv výuky na rozvoj každého studenta v daném oboru, který učím.
6. Spolupráce s kolegy	6.1 Aktivně se podílím na zkvalitňování kurikula oboru (například příprava společné akreditace).
Učitel sdílí s kolegy co (obsah) jak (metody) učí a vyhledává mezipředmětové souvislosti s cílem sladění výuky napříč obory. Učitel se podílí na tvorbě koncepce výuky katedry (vize, profil absolventa, mise) a utváří podle toho svoji výuku.	6.2 Podílím se na přípravě a realizaci společných projektů katedry, fakulty.
	6.3 Pravidelně spolupracuji s kolegy z katedry na zkvalitňování výuky, kterou katedra studentům nabízí.
7. Rozvoj oboru, kterému se věnuji	7.1 Pravidelně vyhledávám nové poznatky v oblasti svého oboru, se kterými seznamuji své studenty.
Učitel vyhledává příležitosti pro rozvoj a popularizaci oboru, který učí. Učitel se aktivně podílí na vytváření nových poznatků svého oboru a na jejich šíření (publikační činnost, konference, online kurzy).	7.2 Usiluji o vtažení odborníků z praxe oboru, který učím, do života školy.
	7.3 Pravidelně se podílím na popularizaci svého oboru pro laickou veřejnost.
	7.4 Podílím se na vědecké činnosti svého pracoviště.
	7.4 Pravidelně publikuji výsledky své práce.
	7.5 Propojuji se s českými i zahraničními kolegy, kteří se zabývají mým oborem, a vyměňuji si s nimi své poznatky.
	7.7 Aktivně napomáhám studentům, kteří mají intenzivní zájem o můj obor, i po skončení jejich studia na VŠ.
8. Profesní rozvoj učitele	8.1 Průběžně reflektuji svou práci (nejen výuku), tj. jsem schopen popsat, analyzovat a zhodnotit ji, vysvětlit důvody svého profesního jednání, případně navrhnout alternativní způsoby práce.
Učitel si průběžně stanovuje cíle v oblastech osobního a profesního rozvoje, v kontextu kvalifikačních požadavků učitele VŠ, a mapuje to, jak jich dosahuje.	8.2 Na základě reflexe a sebereflexe plánuji svůj další profesní růst, tj. stanovuji si konkrétní cíle v oblasti vlastního sebezvoje.
	8.3 Plán svého profesního rozvoje koordinuji s úkoly a cíli katedry, na které učím.
	8.4 K profesnímu rozvoji pravidelně využívám rozmanité dostupné prostředky, např. literaturu, internet, konzultace s kolegy, konference, kurzy.
	8.6 Svůj profesní růst průběžně

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

	vyhodnocuji a své profesní pokroky jsem schopen prokázat.
	8.7 Své odborné problémy, otázky i pokroky sdílím s kolegy.
	8.8. Aktivně čelím stresu a syndromu vyhoření.

Nástroj akademičtí pracovníci ZČU využijí samostatně pro své vlastní sebehodnocení, ale mohou také požádat člena týmu vysokoškolské pedagogiky o konzultaci a reflexi možností profesního rozvoje a zvyšování úrovně pedagogicko-psychologických dovedností. V rámci této konzultace pak bude provedena komplexní analýza, která vedle sebehodnotícího nástroje vezme v potaz výsledky studentů, výsledky studentského hodnocení kvality, statistiky z LMS Moodle, kolegiální hodnocení po hospitaci ve výuce a další významné podklady, které pomohou zpřesnit celkový obraz úrovně pedagogicko-psychologických kompetencí pracovníků ZČU.